

Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi

ISSN: 2587-2621

Volume 4 Issue 3, November 2020

ORCID ID: 0000-0003-4511-5330

Makale Gönderim Tarihi: 05.11.2020

Makale Kabul Tarihi: 13.11.2020

DOI: 10.30692/sisad.821645

SOĞUK SAVAŞ SONRASI BÖLGESEL BİR G OLARAK ALMANYA’NIN AVRUPA BİRLİĞİ İÇİNDEKİ ROLÜ: DÖNEMLER VE DEĞİŞİM DİNAMİKLERİ

*The Role of Germany in The European Union as a Regional Power After The Cold
War: Periods and Dynamics of Change*

Kaan DİYARBAKIRLIOĞLU

Dr. ÖĞr. Üyesi

Yalova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Uluslararası İlişkiler Bölümü

kaandbo@yalova.edu.tr

zet: Tarihsel süreçte Avrupa’da hâkim güç olmak için çabalayan ve bu çerçevede iki dünya savaşının da başat aktörlerinden biri olan Almanya, her ne kadar küresel bir g olamadıysa da bölgesel bir g olarak etkinliğini sürdürmeyi başarmıştır. Bu noktadan hareketle ilk bölümde bir devletin bölgesel veya küresel g olabilmesi için literatürde genel kabul gören kavramlardan oluşan g unsurları ile Almanya’ya yönelik bir analiz gerçekleŐmeyi amaçlayan çalışma, ikinci bölümünde ise birleşmenin ardından Almanya’nın meydana gelen krizlere verdiği tepkiye odaklanacaktır. Avrupa Birliği’nin¹ lokomotifi olarak adlandırılan Almanya’nın bu dönemde Balkanlardan,

¹ Bugün Avrupa Birliği olarak bilinen entegrasyon süreci kurucu antlaŐmalarda gerçekleŐtirilen değişiklikler ve revizyonlar ile dönem dönem isim deĐiŐikliĐine gitmiŐtir. Bu bağlamda 1990’lara kadar Avrupa Toplulukları olarak isimlendirilen bütünleŐme süreci 1993 yılında yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması ile birlikte Avrupa Birliği ismini

Ortadoğu'ya krizlere verdiği tepkilerin analizi, Almanya'nın bölgesel bir güç olup olmadığı tartışmaları açısından oldukça önem arz etmektedir. Üçüncü bölümde ise 2000'li yıllarda genişleme halkası ile birlikte Euro krizi, anayasal kriz ve mülteci krizi başta olmak üzere bir dizi krizle baş başa kalan AB'de Almanya'nın bu krizlerdeki rolü irdelenmeye çalışılacaktır. Özellikle Ukrayna krizinde başat bir rol oynayan Almanya'nın, bu krize verdiği reaksiyonlar analiz edilerek, ulusal yapı, kamuoyu ve çıkar grupları çerçevesinde Almanya'nın rolünün çerçevesi çizilecektir.

Anahtar Kelimeler: Almanya, Avrupa Birliği, Bölge Çalışmaları, Siyasal Kültür.

Abstract: The fact that Germany, which is the main axis of our work, is not included in the definitions of Modelski does not mean that Germany is not a strong state. Striving to be the dominant power in Europe in the historical process and being one of the leading actors of both world wars in this context, Germany, although it could not become a global power, managed to continue its effectiveness as a regional power. From this point on, the first part will focus on Germany's reaction to the crises that occurred after the unification. In contrast, in the first part, the study aims to analyze Germany with the power elements that are generally accepted in the literature for a state to become a regional or global power. The analysis of Germany's responses, which is the European Union's locomotive, to the crises from the Balkans to the Middle East in this period is critical in terms of the discussions on whether Germany is a regional power. In the third part, the role of Germany in these crises in the EU, which has been faced with a series of crises, especially the Euro crisis, constitutional crisis and refugee crisis, together with the enlargement ring in the 2000s, will be examined. Particularly, Germany's reactions, which played a dominant role in the Ukraine crisis, will be analyzed, and the framework of Germany's role within the framework of a national structure, public opinion, and interest groups will be drawn.

Keywords: Germany, European Union, Regional Studies, Political Culture.

GİRİŞ

Uluslararası sistem ve bölgesel alt sistemlerde bağımlı/bağımsız değişkenler özelinde meydana gelen değişimler, devletlerin dış politikalarını bu bağlamda değiştirmelerine veya değiştirmek zorunda kalmalarına yol açmaktadır. Uluslararası sistemde küresel veya bölgesel bir güç olarak etki sahası geniş olan devletlere göre bağımlı olan birçok gelişme, bu güce sahip olmayan egemen devletler için ise bağımsız değişken olarak literatürde kendine yer bulmaktadır. George Modelski'nin tanımlaması ile, uluslararası sistemde bağımlı/bağımsız değişkenleri yönlendirebilme yetisi, ekonomik kapasite, nüfus ve askeri gelişmişlik etkenlere bağlı olarak tanımlanan “başat güç” kavramı, 15. yüzyıldan itibaren bir asırlık aralıklar ile el değiştirmekte ve yeni dünya düzeni bu bağlamda gerçekleşmektedir. Portekiz, İspanya, Hollanda, Fransa, İngiltere ve ABD'den oluşan güç sisteminin 21. Yüzyıldan itibaren Çin'e geçeceğine ilişkin tartışmalar hala etkinliğini sürdürmektedir (Deniz, 2020).

ABD hegemonyasının, tek kutuplu dünya sisteminin sona erdiğinin ve çok kutuplu bir sisteme geçişin tartışıldığı bu dönemde AB'nin Ortadoğu'ya ve Orta Asya'ya yönelik “iyi komşuculuk politikaları” ve bunların temel eksenleri, Almanya'nın etkisi özelinde ele alınacaktır. Ekonomi temelli olarak gerçekleşen politikalarda diğer aktörlerin etkisi ve Almanya'nın bu çerçevede aldığı önlemler, bölgesel bir güç olarak Almanya'nın etkisini en güçlü şekilde hissettirdiği bir dönem olması sebebiyle oldukça önemlidir.

Son olarak ise 21. yüzyılda uluslararası sistemin sorgulanmasına sebep olan ve 31 Aralık'ta Çin'de görülmesine rağmen İtalya'ya sıçradıktan sonra Avrupa Birliği'nin (AB) varoluşunu yeniden sorgulamaya açan Koronavirüs (COVID-19) salgını ve AB ülkelerinin krize yönelik tutumu eleştirel bir gözle ele alınacak, krizi iyi yöneten ülkelerden biri olan Almanya'nın ilerleyen süreçte AB içindeki rolüne ilişkin saptamalarda bulunulacaktır.

almış, 2009 yılında yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması ile tüzel kişilik kazanan birlik 3 sütunlu yapının lağvedilmesini takiben Avrupa Birliği haline gelmiştir. Çalışma boyunca tarihsel bağlamda Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET), Avrupa Topluluğu (AT) gibi isimlendirmeler genel olarak Avrupa Birliği olarak kullanılacaktır.

1. Güç Parametreleri Çerçevesinde Almanya'ya Analitik Bir Bakış

Her ne kadar tek aktör olmasa da uluslararası sistemde hala en önemli aktörü olarak devletler egemenliklerini korumak için bir dizi mücadele içindedirler. Uluslararası sistemde meydana gelen değişimlere paralel olarak, güç dengelerinin değişmesi ve bu bağlamda devletlerin güçlerinde de değişim meydana gelmesi kaçınılmazdır.

Gücün niteliği çerçevesinde analiz edilmesi küreselleşme ve tekno-kapitalist sistemin yarattığı değişimden dolayı her geçen gün zorlaşıyorsa da belli başlı parametreler bize bir devletin gücüne ilişkin hala değerlendirme imkânı sunmaktadır. Bu çerçeveden bakıldığında güvenlik ve güç arasında bir paralellik kuran Kennedy, bir ülkenin güvenliğini sağlayabilmesi için ölçülebilecek küresel ve bölgesel güç unsurlarını tabloda verildiği şekilde sıralamıştır (Kennedy, 2014: 39-43).

Askeri güç, bir devletin güvenliği sağlamasında ve gücünü göstermesinde en önemli araç konumundadır. Her ne kadar Konvansiyonel dönem etkisini yitirmiş gibi görünse de askeri teknoloji ile birlikte askeri güç etkisini hala sürdürmektedir (Kennedy, 2014: 51). Bu çerçevede ülkelerin diğer bölgelerde bulunan askeri üsleri, küresel veya bölgesel güç olmaları çerçevesinde oldukça önem arz etmektedir. Çalışmamızın ana eksenini oluşturan Almanya 2010 yılına kadar askeri savunma bütçesi gayri safi milli hasılasının yüzde 1,4'ünü oluşturarak dünyanın en büyük 10. Ordusuna sahip olsa da 2010 yılından itibaren bu oran yüzde 1,2 oranına düşerek 13. Sıraya gerilemiş ve Fransa, İtalya ve Polonya'dan daha azdır (Stockholm International Peace Research Institute, Military Expenditure Database, 2020).

Devletlerin güç unsurları arasında bir diğer önemli parametreler nüfus ve coğrafyadır. Almanya 82 milyon nüfusu ile Avrupa'nın en yüksek nüfus oranına sahiptir ve buna paralel olarak Avrupa Parlamentosunda en yüksek temsiliyet hakkına sahiptir (Rainer, 2019: 7). Yine nüfus oranındaki artışa rağmen coğrafya ve toprak alanı olarak görece dar bir alanda hâkim olması, bu bağlamda Almanya'nın küresel güç olmasının da önünde ki en büyük engellerden birini oluşturmaktadır.

Almanya'nın en büyük dezavantajı şüphesiz coğrafyasıdır. Tarihten beri hegemon güç olan İspanya, Rusya, İngiltere ve ABD Avrupa'nın çevresinde yer alıp, genişleme imkânı bulurken Almanya Avrupa'nın tam ortasında güçlü devletler tarafından revizyonist eğilimlerine izin verilmeyen bir ülke konumunda olmuştur (Hillebrand, 2019: 12). Bu aynı zamanda savunma anlamında da Almanya'yı büyük oranda güvenlik açıklarına maruz bırakmaktaydı.

Kamu diplomasisi araçlarını etkin bir şekilde yürüten Almanya'da bu görevi temel olarak eylem düzeyinde dış işleri bakanlığı söylem düzeyinde ise "Deutsche Welle" radyosu üstlenmektedir. Nihayetinde Almanya'nın temel dış politika eğilimi birleşmenin ardından Avrupa ve Transatlantik ortaklığı, anti-militarizm ve çokulusluluk çerçevesinde küreselleşmeyi yöneterek barışı sağlama politikası çerçevesinde şekillenmiştir (The Guardian, 2020). Dolayısıyla genel anlamda "sivil güç" temelinde diğer ülkeler ile ilişkiler üzerine kurulan karar süreçlerinde en önemli iki yöntem kamu diplomasisi araçları ve ekonomidir. Kamu diplomasisi çerçevesinde Almanya'nın tek amacı yalnızca diğer ülkelerde insanların ihtiyaç ve çıkarları ile uyumlu bir şekilde istikrarlı ilişkiler tesis etmek değil, aynı zamanda tüm dünyada Almanya'nın geçmişine ilişkin kötü imajını silerek, güvenilir bir imaj inşa etmektir. Kültür politikası olarak da adlandırılan kamu diplomasisi araçlarının amacı Dışişleri Bakanlığı'nın resmi internet sitesinde şu şekilde yer almaktadır:

"Almanya'nın küresel çapta kültürel ilişkilerinin ve eğitim politikalarının amaçları; Almanya'nın sahip olduğu canlı, çok yüzlü ve uluslararası bir kültürel birikime sahip olduğunu sergilemek, dünyanın her yerinden öğrenciler ve seçkin genç araştırmacıların Almanya gibi eğitim, bilim ve araştırma merkezi olan bir ülkede burslandırılarak böylece Almanya'yı kültürel çeşitlilik anlamında bilginin öncülüğünde daha da güçlendirmektir. Ayrıca Avrupa'da ve Dünya'da Alman diline olan ilgiyi artırmak ve bu yolla uluslararası krizlere ve çatışmalara önleme çalışmalarına, -Afganistan'da okullar ve üniversiteler inşa

ederek olduğu gibi- katkıda bulunabilmek, dünya genelindeki kültürel çeşitliliği, örneğin kültürel mirası tehdit altındaki gelişmekte olan ülkelere proje yardımı yapılması gibi çabalarla korumaya çalışmak şeklinde sıralanabilir.”(German Federal Foreign Office, 2020)

Bu bağlamda Almanya'nın bölgesel bir güç olmasında kamu diplomasisi araçlarını kullanımı bir sonraki bölümde de detaylandırılacağı üzere oldukça etkilidir.

Yine de Almanya'nın bölgesel bir güç olmasında da belirtildiği üzere en önemli gücü ekonomisidir. Dünyanın en büyük 4. ekonomisi olan Almanya her be kadar birleşmenin ardından “Doğu Almanya'dan yaşanan göçler sonucunda “Batı Almanya” da büyük bir ekonomik kriz ile yeni dünya düzenine merhaba dediyse de Almanya'nın kendi ekonomik kalkınması Avrupa'nın ekonomik kalkınması ile paralel görülmüş ve bu doğrultuda hızla bir iyileşme sürecine girilmiştir.² Ancak bugüne geldiğimizde Almanya'nın Avrupa ekonomisi içindeki rolü ve potansiyeli tartışmasız bir şekilde üstün görünmektedir. Euro stat verilerine göre AB-27 ekonomik büyüklüğünde yüzde 20 gibi büyük bir paya sahip olan Almanya'nın 16 ülkeli Euro bölgesinin yüzde 25'ini tek başına elinde bulundurmaktadır. Ticaret hacmi bakımından 2008 küresel krizinin yarattığı daraltıcı etki ve stagnasyon'dan (ekonomik durağanlaşma) dolayı 2009 yılında yüzde 14,3 oranında bir daralma yaşamasına rağmen, 2010 yılına gelindiğinde Euro bölgesinde meydana gelen krize rağmen yüzde 14,2'lik bir artış yaşamış ve bu artışı sonraki yıllarda daha düşük oranlar ile de olsa sürdürmüştür. Nihayetinde Euro krizinde de Almanya'nın lokomotif rolünü pekiştiren Almanya'nın daha sonra da değinileceği gibi bölgesel bir güç olma bağlamında kullandığı en önemli araç ekonomidir (Hillebrand, 2019: 17). Bu bağlamda AB'nin ittifakının en temel aktörlerinden biri olmuş, özellikle Fransa ve İngiltere'nin isteksizliği sebebiyle AB içindeki liderlik rolünü pekiştirmek durumunda kalmıştır.

Yönetim şekli bağlamında federal bir yönetime sahip olunan Almanya dış politikasında, kamuoyu ve siyasetinde genel anlamda istikrarlı bir yapı olmasına rağmen, kendi içinde belli başlı ayrışmaların yaşandığını da söylemek mümkündür. İkinci dünya savaşının ardından dış politikada askeri güce yönelik çekimserliği, belli başlı krizlerle birlikte -Bosna, Kosova, Afganistan- etkin bir şekilde kullanılmaya başlandıktan sonra içeride Hristiyan Demokratlar (CDU ve CSU) ve Sosyal Demokratlar (SPD) ayrışmalar görülmüştür. Hristiyan Demokratlar daha sert bir tutum izlemekten yanayken, sosyal demokratlar yumuşak ve askeri gücün ön planda olmadığı bir yaklaşımı benimsemektedirler. Ancak yine de belli başlı krizlerde her iki kanadın da ortak hareket edebildiği gözlenmekle beraber, askeri tercihlerin topyekûn bir biçimde öne çıkarılmasına karşı çıkmıştır. Yine de Almanya'da federal hükümet ve siyasi partiler ile birlikte kamuoyu ve çıkar grupları da oldukça etkin bir role sahiptir. Örneğin Ukrayna ve Rusya arasında yaşanan Kırım krizinde Rusya'nın Almanya için büyük bir pazar olduğu, çıkar gruplarının da etkisiyle göz ardı edilmemiş ve Almanya önderliğinde AB'de de onay gören belli başlı yaptırımlara rağmen diyalog düzeyi ve yatırım düzeyi muhafaza edilmiştir (Pond & Kundnani, 2020).

Son olarak bir ülkenin küresel bir güç olması için gerekli en önemli özelliklerinden biri Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik konseyi çatısı altında daimî üyelik statüsüne sahip olmaktır. İkinci dünya savaşının kazananları olarak ABD, Rusya, Çin, Fransa ve İngiltere'den meydana gelen konseyde Almanya, II. Dünya Savaşındaki rolünden dolayı yer alamamıştır (Chasek, 2015: 3). Her ne kadar günümüzde yapılan birçok tartışma Almanya'nın burada yer alıp almaması gerektiği olsa da neticede Almanya, burada olmadığı sürece en iyi senaryoda daimî bir bölgesel güç olarak kalacaktır.

² 1993-1994 yıllarında Doğu Avrupa'da piyasaların çökmesi sonucu, Doğu Almanya'da da ücret ve maaşlar Alman Markı ile ödenmeye başlanmış, bu da Avrupa piyasalarındaki rekabet etme gücünü olumsuz bir şekilde etkilemiştir. Yine 1994 yılına gelindiğinde işsizlik yüzde 10'un üstüne çıkarken, Almanya'nın dünya ihracatı içindeki payı yüzde 12'den 10.2'ye kadar gerilemiştir. Bkz.: (Doğan, 2011: 14-15)

Tüm bu parametrelerden hareketle, Soğuk Savaşın sona ermesiyle birlikte mikro milliyetçiliklerde yaşanan artıştan dolayı Ortadoğu başta olmak üzere birçok bölgeye yönelik çözümler ve krizlerin meydana gelmesi, Almanya'nın bu bağlamda ilk imtihanı olmuştur. Bu bağlamda geçmişten verilecek referanslar ile bir sonraki bölümde Almanya'nın bu krizlere verdiği reaksiyonlar analiz edilmeye çalışılacaktır.

2. Bölgesel Krizler Çerçevesinde Birleşik Almanya'nın Rolü Ve Bölgesel Güç Olarak Yükselişi

Bugün “Avrupa'nın lokomotif” olarak adlandırılan Almanya'nın 17. yüzyıl itibariyle siyasasının temelini oluşturan “Tüm Almanları tek bir devlet altında birleştirerek, katı çerçeveleri olan Avrupa'nın politikalarına hapsedmeme” fikri, bugün yerini “Ekonomik araçlara ve uluslararası etkiye dayanan, olabildiğince anti-militarist, çok uluslu sivil güç politikası izleme” fikrine bırakmıştır (Büyükbay, 2017: 22).

Bu dönüşümün nasıl gerçekleştiğini görmek hem Almanya'nın küresel güç sendromunun adlandırılması hem de AB içindeki rolünün daha iyi analiz edilmesi bağlamında doğru bir yol olacaktır. 19. yüzyıla gelindiğinde Almanya, diğer devletler ile kıyaslandığında ulusal birliğini sağlamış, güçlü bir devlet konumuna erişmişti. Ancak yine de bir önceki bölümde belirtildiği gibi coğrafi konumu nedeniyle Avrupa'nın geleceğinde başat bir aktör haline gelerek, ipleri ele alma konusunda son derece büyük dezavantajlara sahipti. Nitekim coğrafi konumundan dolayı Almanya I. Dünya Savaşına giden süreçte emperyalist, II. Dünya Savaşına giden süreçte ise yayılcı politikalar izleyerek, durumunu avantaja çevirmeye çalışmıştır. Özellikle Hitler'in önce 1938 yılında Avusturya'yı hemen ardından Çekoslovakya'nın Alman nüfusuna sahip olan bölgesi Sudetenland'ı ilhak etmesi, dönemin İngiltere Başbakanı Churchill başta olmak üzere birçok çevre tarafından Almanya'nın ulusal birliğinin sağlanması ve sınırlarının güvenlik altına alınması çerçevesinde makul görülmüştür (Doğan, 2011: 11). Ancak daha sonra Avrupa başta olmak üzere tüm dünyada barışın ve istikrarın yerini dünya savaşına giden döneme bırakması, bu “yatıştırma politikasının (appeasement policy)” başarısızlığa uğradığının en net göstergesidir.

Savaşın sona ermesi ve BM öncülüğünde yenedünya düzeninin kurulması ile beraber Almanya'nın 1871-1945 döneminde yaşanan çatışmalardan kaynaklanan maddi ve manevi sorumluluğunu yerine getirmesi gerekliliği doğmuştur. Avrupa'da istikrarın sağlanması için Doğu ve Batı olmak üzere ikiye bölünen Almanya'nın bu statüsü 1989'a kadar sürdü. 1962 Küba Füze krizinin ardından Kruşçev'in “Barış içinde bir arada yaşama fikri” çerçevesinde başlatılan detant dönemi, 1970'li yıllarda imzalanan SALT-I ve SALT-II antlaşmasıyla tepe noktasına ulaşmış ve iki Almanya'nın fikri ilk kez bu dönemde tartışmalara konu olmuştur. Ancak 1980'de ABD'de Reagan önderliğinde başlatılan “Yıldız Savaşları” projesi bu tartışmaları sonlandırdı. Yine de 1985 yılında alışılmışın aksi bir yöntemle iktidara gelen Gorbaçov'un, uyguladığı yeniden yapılanma (perestroika) ve dışa açıklık (glasnost) politikalarının başarısızlığa uğramasıyla birlikte 1989 yılında Berlin duvarı yıkıldı. Ardından 12 Eylül 1990'da Federal Almanya Cumhuriyeti ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti ile II. Dünya savaşının kazananları olan Fransa, İngiltere ve ABD arasında imzalanan “İki Artı Dört Antlaşmasıyla” “Doğu ve Batı Almanya” yeniden birleşti.

Doğu ve Batı Almanya'nın birleşmesi devamında Birleşik Almanya demokratik bir devlet olabilecek mi? militarist bir devlet olmaması ve Avrupa'nın güvenliğinin yeniden tehlikeye girmemesi için ne yapılmalı? şeklinde bir dizi soruyu da beraberinde getirmiştir. Nihayetinde 1985 yılında başlatılan Uruguay Görüşmeleri ve ABD hegemonyasının hakimiyeti ile sonuçlanan Soğuk Savaşın ardından Almanya'nın gücünün AB, NATO gibi örgütler içinde tutulması, kontrol edilmesi ve karşılıklı bağımlılık ilkesinin benimseneceği bir yapının oluşturulması kararlaştırıldı (Peterson, 2011: 59).

Birleşik Almanya'nın Avrupa özelinde planlanan rolüne ilişkin Bournazel, Almanya'nın Avrupa kıtasının merkezi olarak AB ile diğer üye devletler arasında birleştirici bir bağ rolünü üstlenebileceğini belirtmektedir. Almanya'nın bu bağlamda "bölgesel güç" olma potansiyeline fazlasıyla sahip olduğunu ancak "küresel güç" olmaya hazır olmadığını söylemek mümkündür. Nihayetinde Batı Almanya yarım yüzyıldır müttefiklerinin koruması altında düşük sorumluluk ve risk içeren bir ortamda varlığını sürdürmüştür. Ancak birleşmenin ardından bölgesel bir güç olarak Almanya'nın belli başlı sorumlulukları vardır. Bunlardan ilki Almanya'nın AB çok yakın iş birliğine gitmesi gerekliliğidir. Bu yolla birlikte Almanya Batı demokrasisine ve düşünsel hayatına sıkı sıkıya bağlanmış olacak ve bu da Avrupa'daki barışçıl değişimi destekleyecektir. İkinci olarak Almanya, Avrupalı devletlerin kalkınmasına katkıda bulunmalı ve bu yolla tüm AB'nin motoru haline getireceği sözünü tutmalı ve geçmişini unutmamalıdır (Peterson, 2011: 64-65).

Tüm bu öngörülerde en dikkat çeken ise, yeni bir dünya savaşının çıkmaması için Alman-Fransız iş birliğinin zorunlu olması savıdır. Kaderine başka masalarda karar verilmeyecek, bağımsız ve etkili bir Avrupa'nın kurulması için Fransız-Alman uyumunun özel bir önemi olduğunu savunan Schoeller, II. Dünya savaşının ardından yeni uluslararası sistemde hak edilen Avrupa'nın oluşturulması için Fransa ve Almanya'nın özel sorumlulukları olduğunu vurgulayarak, sorunların çözümüne ilişkin de birlikte hareket etmenin zorunluluğuna değinmektedir (Schoeller, 2016: 21). Fransa'nın en temel sorumluluğunu geçmişte olanlar nedeniyle tüm Alman ulusunu dışlayıcı, çifte standart uygulayıcı bir tutum takınmamak olarak açıklarken, Almanların sorumluluğunun ise Avrupa'ya ve dünyaya geçmişle bağlarını kopardığını ve korkacak bir şey olmadığını göstermek olarak belirlemiştir. Schoeller, General de Gaulle'ün 10 Mart 1966 tarihinde Alman Başbakanı Konrad Adenaur'e söylediği sözler ile savını en temel şekilde ortaya koymaktadır: "Fransa'nın tek başına Avrupa'yı yönlendirmeye/yönetmeye gücü yoktur. Almanya'nın da tek başına Avrupa'yı yönetmeye gücü yoktur. Ama eğer istersek bunu birlikte başarabiliriz" (Schoeller, 2016: 24).

Tüm bu varsayımlar ve saptamaların dışında uluslararası sistemde 1990 yılında meydana gelen dönüşüm, ülkelerin dış politikalarını revize etme zorunluluğunu beraberinde getirmiştir. Ekonomik krizin içinde olan Almanya'nın bu krizlere verdiği reaksiyona bakıldığında; ilk etapta BM ve NATO'ya sıkı sıkıya bağlı, anti-militarist ve uluslararası topluma karşı sorumluluklarını yerine getiren bir portre çizen Almanya, Balkanlar'da yaşananların diplomatik araçlar ve ekonomik yaptırımlar ile önlenemediğini gördükten sonra gerek Şansölye gerekse parlamentoda değişim kararı tartışılmaya başlanmıştır. İlk etapta, AB'nin güvenlik harcamalarına GSYH'sinin beşte birini harcamasına karşı sert bir tutum takınan Almanya, Balkan coğrafyasında yaşanan krizlerde durumun her geçen gün daha da dramatik bir hal alması ve Miloseviç'in sert tutumuyla birlikte tavrını yumuşatmaya ve değiştirmeye başlamıştır (Thumann, 1997: 581). Hırvatistan ve Slovenya'nın bağımsızlığını ilk tanıyan ülke olan Almanya, diğer AB ülkelerini de kendisiyle beraber hareket etmeye çağırmasına rağmen, özellikle Fransa tarafından, gücünü arttırmaya ilişkin suçlamalara maruz kalan Almanya, izlediği siyasetle Bosna'da savaşın şiddetinin artmasının da sorumlusu görülmüştür. AB'nin tersine Atlantik'te ise Almanya'ya yönelik destek verilmiş ve ABD dışişleri bakanı AB ülkelerinin Balkanlar'da yaşanan sorunlara ilişkin özel bir sorumluluğu olduğunu belirtmiştir (Büyükbay, 2017: 23). Yine de Almanya, geçmişte yaşadığı kötü tecrübelerden dolayı bir süre daha ihtiyatlı politika izlemeye ve tek taraflı politikalar izlememeye karar vermiştir.

Bosna'da gerilimin tırmanması ile birlikte ise Almanya, diğer birlik üyelerini de harekete geçirmiş ve AB, 6 Nisan 1992'de Bosna'yı tanıdığını açıklamıştır. Bosna Savaşı boyunca uluslararası ortam ile beraber hareket etme kararı alan Almanya, iç siyasetteki anti-militarist tartışmaları bastırmayı başarmıştır. Yine de askerlerin konuşlandırılmasına ilişkin yeterli desteğin kamuoyunun baskısı ile verilememesi, Bosna'ya diğer alanlarda birçok kez uçaklar ile yardım götürülmesi ile telafi edilmeye çalışılmıştır (Coşkun, 2017: 75-76). Sırların defalarca uçakları

vurma tehdidine karşı bunu yapan Almanya, Bosna'da AB'nin hem itici gücü hem de en temel aktörlerinden biri olmuştur.

Balkanlar özelinde yaşanan bir diğer kriz olan Kosova krizine ilişkin Bosna'da sürdürdüğü politikayı devam ettiren Almanya, uluslararası toplum ile beraber hareket 1999 yılında NATO çerçevesinde gerçekleşen Kosova operasyonuna havadan destek vererek katılmıştır. Almanya hükümeti dış işleri bakanı durumun meşruluğunu oldukça kendinden emin bir şekilde "Bir daha Auschwitz olmayacak" sözleri ile ifade etmiştir (Gross, 2009: 14).

Her ne kadar bu dönem müdahale konusunda Almanya'nın dış politikasında bir eksen kayması olarak görülse de ancak bir program/amaç değişikliği olarak görülebilir. Esas değişim ve dönüşüm talepleri 11 Eylül saldırılarının ardından ekonomide meydana gelen iyileşme ile beraber daha da artmış, diğer AB ülkelerinin Almanya'nın liderliğine yönelik beklentilerinin de taleplerinin artması sonucu Almanya'nın da dış politikasında değişiklikler meydana gelmiştir.

Almanya'ya ilişkin bölgesel güç söylemlerinin arttığı bu dönem, dışarıda Ukrayna krizi ve Arap Baharı, içeride ise Euro krizi, Anayasal kriz ve mülteci krizinde artan rolü çerçevesinde bir sonraki başlıkta ele alınacaktır.

3. 11 Eylül Sonrası "Avrupa Odaklı ve Kararlı Almanya" Söylemi Çerçevesinde Avrupa Birliği'nde Yaşanan Krizler

Birleşik Almanya'nın Soğuk Savaşın ardından benimsediği anti-militarist, çok ulusluluk söylemi, her ne kadar Almanya Balkan krizlerinde etkin bir aktör olarak rol alsada etkisini yitirmemiştir. Geleneksel olarak sol ve merkez sol kesin anti-militarizm geleneğini ön plana çıkarsa da sağ çok ulusluluğu ön plana çıkararak Almanya'nın uluslararası sistemde meydana gelen krizlere daha etkin bir şekilde reaksiyon vermesi gerektiğini savunmaktadır (Aggestam, 2019: 10). 11 Eylül saldırılarında da Almanya'nın uluslararası toplum ile beraber hareket etmesi, Almanya'nın AB'de son yıllarda artan liderlik rolü geniş çaplı bir tartışmaya maruz bırakmıştır. AB liderliğine yönelik resmi liderlik işlevlerinin önemli bir delegasyonu ile 2009 yılında imzalanan Lizbon Anlaşması'nın getirdiği değişen AB dış politika oluşturma prosedürleri, AB kurumları ve üye devletler arasında yeni bir dinamik yaratmış ve böylece Almanya'nın liderliği nasıl ve neden uyguladığı şeklini karmaşıklştırmıştır

Ardından ilk olarak Yunanistan'da baş gösteren ve 2008 ekonomik krizinin bir yansıması olarak Avrupa'da yayılan Euro krizinde Almanya'nın ekonomik potansiyelinin de etkisiyle yeniden liderlik söylemi gelişmiştir. 2008 yılına kadar birlikteliğin görece güçlü tutulduğu AB, Lizbon antlaşması ile bunu pekiştirmeyi hedeflediysede 2010 yılında özel sektörün ve hükümetin aşırı borçlanmasına karşı borçlarını ödeyemeyecek durumu gelmeleriyle başlayan kriz, zamanla derinleşerek ortak para birimi olan Euro'nun durumunu dahi tehlikeye soktu (BBC News Türkçe, 2020). Almanya'nın sanayisini 10 yıl içinde iki kat arttırmasına karşılık diğer ülkelerde meydana gelen krize önderlik etme gerekliliği doğdu. Bu bağlamda krize yönelik adımlar atılması için 2012 yılında "Mali Birlik Paktını" oluşturan Almanya ile birlikte alınan kararlar neticesinde krizin savurganlık nedeniyle ortaya çıktığı saptaması yapıldı ve sert tasarruf önlemleri alınması gerektiği vurgulandı. Pakta göre 2013 yılında anayasalarına "borç freni" ifadesini koymayı kabul eden ülkeler GSYH'sinin de yüzde 3'ü ile sınırlama kararı aldılar (Schoeller, 2016: 27-28). Almanya Başbakanı Angela Merkel yaptığı açıklamada yer verdiği ifadeler, Almanya'nın bölgesel bir güç olarak AB'nin öncülü olduğu varsayımını güçlendirmektedir.

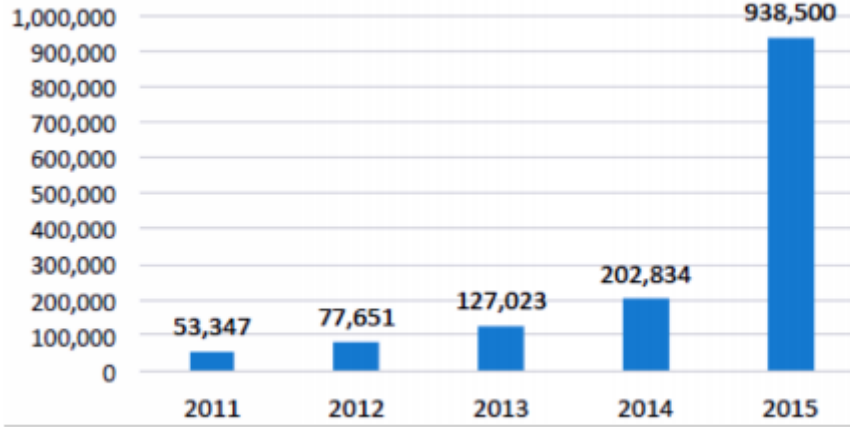
"Almanya, borç freni yaklaşımı ile bugünlere gelmiştir. Bu bağlamda Mali Birlik Paktı'nda da alınan karara saygı duyarak anayasalarında bunu resmileştiren tüm ülkelerin bir kez daha böyle bir kriz ile karşılaşmayacağını temin edebiliriz. Hükümetler değişse de bu kural anayasaya yazıldığı için bağlayıcı olacaktır. AB'nin ekonomik motoru olarak Almanya, bu süreçte birlik ülkelerinin krizden çıkması için her türlü desteği ve yardımı sağlamaya hazırdır." (Eren, 2020).

Her ne kadar Fransa'nın başını çektiği ve çoğunlukla borç sorunuyla uğraşan ülkelerin bir araya getirilerek oluşturduğu blok, Almanya'nın sıkılaştırıcı maliye politikalarının AB'de kalıcı bir etki yaratamayacağını savunsa da alternatif bir yöntem bulamadıkları için süreç Almanya'nın fikirleri ve tercihleri çerçevesinde gerçekleşmiştir.

Almanya'nın ekonomik liderliğinin yanında siyasi liderliğinin ön plana çıkması büyük oranda 2010 yılında kıvılcımları atılan Arap Baharı ile yükselişe geçmiştir. Sarkozy önderliğindeki Fransa'nın Libya'ya yönelik uyguladığı politikalardaki saldırganlığına karşı Almanya'nın çok istekli olmaması ve nihayetinde Libya'nın bir kan gölüne dönmesi bu bağlamda siyasi liderliğinde Fransa ekseninden Almanya eksenine kaymasına yol açmıştır (Schoeller,2016: 32). Almanya'nın etkin girişimleri ile "Yeni Komşuluk Politikası" çerçevesinde Ortadoğu'da Neo liberal iktisat politikalarını Ortadoğu'da yayma çabası içine giren AB, ekonomik düzlemde geliştirdiği ilişkileri siyasi zemine taşıyamamıştır (Kızılkın, 2018: 81). Yine de Almanya önderliğinde AB ülkeleri 2003 yılında Amerika'nın Irak'ı işgaline karşı duruş sergilemiş ve Bush'un daha sonra bataklığa çevireceği "Ortadoğu'da demokratik model bir ülke oluşturma" söylemi çerçevesinde gerçekleşen askeri operasyona İngiltere dışında destek veren ülke olmamıştır (Aggestam, 2019: 12). Dolayısıyla bu bağlamda yaşanan kriz AB'nin özerk olarak hareket etmesi bağlamında da özgün bir krizdir.

Almanya'nın AB'ye önderlik ettiği ve 21. yüzyılda yaşadığı krizlerden bir diğeri ise mülteci krizidir. Arap Baharı ile Ortadoğu ve Kuzey Afrika'dan başlayan göç akını Suriye İç Savaşıyla birlikte tepe noktasına ulaşmıştır (Akkaya, 2016: 23). Yunanistan başta olmak üzere birçok ülkeyi derinden etkileyen mülteci krizi, bir yandan Euro krizi bir yandan da Brexit ile uğraşmak zorunda kalan AB'de 1990'lı yılların sonundan özerde de 2008 krizinden beri AB'nin liderlik rolünü üstlenen Almanya'nın, Suriyeli mülteciler konusunda da ön plana çıkmak zorunda kalmasına yol açmıştır (Aras & Sağiroğlu 2018: 107).

Euro krizi, anayasal kriz ve Brexit ile birlikte Merkel yeni sınavında ilk etapta mültecilere karşı kayıtsız kalsa da kısa bir süre sonra sorunu ciddiye alma ve mülteci meselesi ile doğrudan ilgilenmek zorunda kalmıştır. Avrupa Komisyonu sözcüsü Peter Stano başkanlığında oluşturulan komisyon çerçevesinde mülteci krizine ilişkin önlemler ve çözüm yolları üretilmeye çalışılmıştır. İlk olarak transit ve kaynak ülke ve geçiş ülkesi tanımlamaları yapılarak ülkeleri kategorilere ayıran komisyon, bu konuya ilişkin her yıl 20 milyon Euro'dan fazla para ayracağını açıklamış ve bu konuda da en büyük sorumluluğu Almanya üstlenmiştir. Tabloda da görüleceği gibi 2015 yılında Avrupa'ya gelen mültecilere en fazla ev sahipliği yapan ve ilticalarını kabul eden ülke olmuştur (Aras & Sağiroğlu 2018: 109-110).

Grafik 1: 2011 İtibariyle Almanya'daki Mülteci Sayısı

Kaynak: (Akkaya, 2014: 25)

2017 yılında sorunu tek başına yönetmekte zorlanan Almanya, “Avrupa odaklı, kararlı Almanya” söyleminin sorgulatacak şekilde birliğe üye ülkeleri sürece katmaya çalışmıştır. Özellikle Macaristan başta olmak üzere Doğu Avrupa ülkelerinin sürece katılmakta isteksiz olması, Almanya’nın sorunu çözmek için transit ülke olan Türkiye ile vize serbestliği çerçevesinde mülteci anlaşması yapmasına yol açmıştır (Akkaya, 2014: 26).

Nihayetinde Suriye mülteci politikasının Almanya iç politikasındaki yansımalarına bakıldığında; ilk olarak göçmen karşıtı kampanyaları ile ön plana çıkan AfD, yapılan seçimlerde meclise girmeyi başarmıştır. Ayrıca Euro krizinden Brexit’e AB’nin geleceğini ilgilendiren birçok konuda liderlik üstlenmek durumunda kalan Almanya’nın bölge genelinde mülteci sorununa da liderlik boyutunda yaklaşması ve doğrudan doğruya ilgilenmek durumunda kalarak en fazla kotayı ayırmak durumunda kalması, ülkede aşırıcılık ve radikalleşme eğilimlerinin artmasına yol açmıştır (Rommel, 2017: 136). Her ne kadar Merkel, söylem ve demeçlerinde bu duruma karşı fikirlerini dile getirirse de son seçimlerde büyük oranda oy kaybederek iktidara gelmesi, Almanya’nın hala içinde barındırdığı faşist içgüdülerinden dolayı bölgesel bir aktör olmanın ötesine geçemeyeceğini bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Bu bağlamda Almanya’nın bölgesel bir güç olarak detaylı bir analizin yapılacağı Ukrayna Krizi ve bu bağlamda uygulanan strateji bağlamında zorlayıcı diplomasi stratejisi çalışmamızın bir sonraki bölümünü oluşturacaktır.

3.1. “Yaptırım ve Diyalog İkilemi” Çerçevesinde Ukrayna Krizi ve Almanya’nın Siyasi Liderliği

Almanya'nın Avrupa dış ve güvenlik politikasında liderlik rolünü analiz etmek için bir yandan Alman gücü ile öte yandan liderlik kapasitesi arasında önemli bir ayrım çizen Russell, göre Avrupa dış politikasında Almanya’nın siyasi liderliği esas olarak Ukrayna krizinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır (Russell, 2015: 14-15). İç düzey faktörleri ile kilit müttefiklerinin ve ortaklarının rol beklentileri arasındaki etkileşimden kaynaklanan bu liderlik her ne kadar ilk etapta “gönülsüz egemenlik” olarak adlandırılrsa da daha sonra “Avrupa odaklı ve kararlı Almanya” söylemi ile değişim geçirmiştir. Almanya’nın liderliği, Lizbon Anlaşması sonrasında Avrupa dış politikasının paradoksal doğasını yansıtmaktadır çünkü bu Avrupalılaştırmanın “çapraz yükleme” dinamikleri açısından yatay ve gayri resmi olarak görülmektedir (Akkaya, 2016: 31). Yine de esas itibariyle Almanya’nın siyasi liderliği, Gürcistan krizindeki başarısızlığının ardından Fransa’nın

etkinliğini kaybetmesi sonucu 2010 Ukrayna kriziyle ümitlerin siyasal olarak da Almanya'ya bağlanmasından kaynaklanmaktadır.

Ukrayna krizine kadar Almanya'nın Rusya'ya yönelik dış politikası içeride sürekli iki kanat arasındaki mücadeleyle paralel olarak gerçekleştirilmektedir. Tarihsel ve ideolojik nedenler ile Rusya'ya yönelik tutumlarıyla birbirinden farklılaşan iç siyaset kanadında Hristiyan Demokratlar (CDU ve CSU) daha sertlik yanlısı bir tutum izlerken, Hristiyan Demokratlar (SPD) daha yumuşak bir dış politika izlenmesinden yana olmuştur (Szabo, 2015: 34-35). Ancak Ukrayna krizinde ilişki sarmalına siyasal kanatlarında ötesinde çıkar grupları, medya ve kamuoyu da dahil olmuş ve böylece kriz yönetimine ilişkin daha karmaşık bir yapı ortaya çıkmıştır. Çıkar gruplarının Almanya'nın Ukrayna politikasında esas itici gücü oluşturduğunu öne süren Szabo, özellikle Alman otomobil enstitüsünün yatırım anlamında sahip olduğu çıkar ilişkisinden dolayı, Rusya ile istikrarlı ilişkileri korumaktan yana olduğunu vurgulamaktadır (Szabo, 2015: 46).

Rusya politikasının Putin dönemi ile birlikte gelişmesinde ana aktörler Başbakan olarak Gerhard Schröder ve Angela Merkel'dir. Schröder döneminde hem barışçıl ilişkiler kurma doktrininin bir gereği olarak hem de Irak savaşına ilişkin ortak tavır tutunması nedeniyle daha iyi ilişkiler ağı oluşturulduğu görülmektedir. Bununla birlikte kişisel boyutta da Rusya'ya ilgisi olan Schröder, Kuzey Akım Doğalgaz Boru Hattı şirketinin kurulmasında öncü bir role sahipken, Rusya'yı hukuk devleti zaafı ve insan hakları aykırılıkları nedeniyle eleştirmekten de kaçınmamıştır (Rahr, 2010: 137).

2005 yılında iktidara gelen Merkel ise, Schröder'in aksine Rusya'nın demokratik eksikliği ve insan hakları gelişimi konusunda çok daha sert bir tavır takınmış, ticaret politikasında ise Schröder'i takip ederek ilişkilerin sıkılaştırılması yolunu seçerken, güvenlik politikaları çerçevesinde insan hakları konusunda olduğu gibi ihtiyatlı bir politika benimsemiştir (Szabo, 2015: 71). Putin'e yönelik şüpheli tutumunu sürdüren ve 2008-2012 yılları arasında Dmitry Medvedev ile daha yakın ilişkilere sahip olan Merkel, Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesine ve sonrasında Doğu Ukrayna'daki askeri varlığına tepki göstererek Rusya'nın uluslararası hukuka uymadığını ve Ukrayna'nın değerlerine saldırarak Soğuk Savaş dönemindeki revizyonist politikalarına geri dönmekle suçlamıştır (Daehnhardt & Handl, 2018: 447-448). Yeni Ukrayna hükümeti ile sıkı bir dayanışma sürecine giren Merkel, Ukrayna-AB ilişkisinin güçlendirilmesi yönünde adımlar atarak Avrupa'nın Rusya'ya olan enerji bağımlılığının azaltılması konusunda önerilerde bulundu (BBC News, 2020).

Merkel, AB'nin Doğu Politikasının temellerinin değişmesi gerektiğini belirterek, orta ve uzun vadede Rusya ile ortaklığın devam edebileceğini ancak Rusya'nın Ukrayna'yı ilhak harekâtından geri adım atması gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda tüm birlik ülkelerini ikna ederek, iç siyasetteki muhalif sesleri bastıran Merkel, üç aşamalı yaptırıma dayalı bir AB planı açıklamıştır. Ekonomik temelde uygulanan bu üç aşamalı plan Rusya ekonomisine zarar veriyse de bir süre sonra Almanya sanayi ve iş çevresi tarafından rahatsızlıklara sebep oldu. Arından artan baskılar sonucu yeniden bir denge arama politikasına yönelen Almanya, 2015 Haziran'ın da gerçekleşen G7 toplantısında, Rusya'nın G8'e dönmesini talep ettiyse de talebi karşılık bulamadı (Daehnhardt & Handl, 2018: 456).

Bu çerçevede bakıldığında kriz yönetimi açısından Almanya'nın uyguladığı strateji Georgu'un "askeri bir güç kullanmadan rakibi ihlalden vazgeçirme" stratejisi olarak adlandırdığı "Zorlayıcı Diplomasi" stratejisine uymaktadır (Levy, 2008: 541). Almanya bir yandan ekonomik yaptırımlar ile Rusya'yı Doğu Ukrayna'ya yönelik başlattığı ihlalden vazgeçirmeye çalışmış, diğer yandan ise askeri tercihleri hiçbir zaman masaya yatırmayarak, Rusya'da yatırım yapan iş adamlarını devreye sokmuştur. Örneğin Siemens CEO'su Joe Kaeser, 2014 yılında Putin ile yaptığı görüşmede yaptırım yerine diyalog çağrısında bulunmuş, Ukrayna krizine ilişkin çözümün ancak diyalog yoluyla çözüleceğini belirtmiştir (Uğur, 2018: 17).

Dolayısıyla Almanya'nın Ukrayna'da ki krize ve Rusya'nın Doğu Ukrayna'yı işgaline verdiği tepki ilk etapta Rusya'nın eylemlerinin kınanmasına ve Avrupa Birliğini de harekete geçirerek belli oranda ekonomik yaptırımlar uygulayarak Rusya'yı eyleminden vazgeçirmek üzerinedir. Bu durum her ne kadar belli çevrelerde Rusya'nın AB'deki aracısı rolünde olan Almanya'nın Doğu politikasının değiştiğine ilişkin yorumları beraberinde getirdiyse de Almanya'nın ana eğilimleri, iç siyasetteki sosyal demokratlardan oluşan ve diyalog çağrısı yapan muhalefet, çıkar grupları ve sanayi sektörünün baronlarının baskılarından dolayı değişikli göstermemiştir. Bir süre sonra diyalog çağrısı yapan Almanya, bu çerçevede krize ilişkin birçok aracı aktörü devreye sokmuş ve Rusya'nın G8 grubuna geri alınmasına ilişkin taleplerde bulunmuştur. Yine de kurala dayalı bir uluslararası düzenin sağlanması konusunda taviz vermeyen Almanya, Rusya'yı eleştirmekten kaçınmamıştır.

Sonuçta bu dönemde “yaptırım ve diyalog” ikilemi çerçevesinde gerçekleşen Almanya dış politikası, siyasi liderliğinin gerekliliklerini belli oranda yerine getirdiyse de tam anlamıyla istenen şekilde gerçekleşmemiştir. Yine de eşitler arasında üstün olarak adlandırılabilir Almanya bazı eğilim ve değerlerinden belli dönemlerde saptıysa da asla vazgeçmemiştir. Doğu Politikasının yanında anti-militarist geleneğini belli oranda da olsa muhafaza eden insan haklarına saygılı, demokratik ilkelerin desteklenmesi bağlamında ABD ile savaş sonrası müttefikliği içeren transatlantik ilişkilerinde de dengeleyici konumda olan çok ulusluluk politikasına sahip Almanya olarak uluslararası sistemdeki yerini muhafaza etmektedir.

21. Yüzyılda ortaya çıkan ve AB'nin bütünleşmesini bir kez daha sorgulatacak olan Koronavirüs (COVID-19) salgını ve krizde Almanya'nın rolü çalışmanın son kısmını oluşturmaktadır.

SONUÇ YERİNE: KOROAVİRÜS (COVID-19) SALGINI SÜRECİNDE ALMANYA'NIN AB İÇİNDEKİ ROLÜ

AB, 21. Yüzyıl ile birlikte birçok krize maruz kalmıştır. 2005 yılında gerçekleşen anayasal krizin ardından sırasıyla 2008 ABD'de meydana gelen küresel kriz ile birlikte 2010 yılında yaşanan Euro krizi, mülteci krizi ve son olarak da Brexit krizi. Her krizin başlangıcından itibaren “AB'nin varlığının sona ereceği” söylentileri boşa çıkmış ve AB her krizin altından daha güçlü bir şekilde organize olarak kalkmıştır. Fakat her ne kadar Koronavirüs gibi salgınların uluslararası sisteme öğrettiği şeylerden biri AB gibi uluslararası yapılara daha fazla ihtiyaç olması olmasına rağmen, AB krize erken ve etkin bir şekilde yanıt vermekte zorlanmıştır (Greer, 2020). Alınan tüm önlemlere rağmen 20 günün ardından vaka sayısının 12 binin üzerine yükseldiği İtalya'ya yönelik diğer AB ülkelerinin üç maymunu oynaması ve Çin'in İtalya'ya hem maske hem sağlık personeli göndererek yardım etmesi, AB'nin en temel ilkelerinden biri olan dayanışma ilkesinin de sorgulanmasına yol açmıştır (Nas, 2020: 24).

Nihayet AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, İtalya'da ilk vakanın ortaya çıktığı 29 Ocak'tan tam 47 gün sonra kapsamlı bir önlem paketi açıklayabildi. Özellikle bunun öncesinde Avrupa Merkez Bankası başkanı Lagarde'nin İtalya gibi ülkelere finansal yardım yapılamayacağını açıklaması, Ursula van der Leyen'in ortaya oldukça istikrarlı bir plan koymasını zorunlu kılmaktaydı. Ursula van der Leyen, G-7 liderleri ile yaptığı görüşmenin ardından radikal bir önlem paketi önererek AB'ye yapılacak zorunlu olmayan seyahatlere 30 günlük yasak getirilmesi teklif etti ve teklif kabul edildi. Yapılan telekonferans görüşmesinin ardından 17 Mart'ta AB Konseyi toplanarak Komisyonun önerilerini onayladı ve Konsey Başkanı Charles Michel, üye devletlerin birlikte çalışma ihtiyacına vurgu yaparak krizi bu şekilde kararlilikla sonlandıracağını vurguladı. Virüsün yayılmasının kontrol altına alınması, tıbbi teçhizat tedarik edilmesi, bilimsel araştırmalara teşvik edilmesi ve krizin sosyoekonomik sonuçları ile mücadele edilmesi gibi 4 temel önceliği belirterek bu öncelikler altında alınması planlanan önlemleri sıralamıştır (Çağanoğlu, 2020: 47).

Tüm bu önlemler alınırken başta krize karşı tepkisiz kalan Almanya, krizi görece en iyi yöneten ülke olurken, liderliğinin sorgulandığı bir döneme de girdi. Nihayetinde AB ülkelerinin Koronavirüs salgınından kaynaklanan borçlarının ortak olarak fonlanması fikrine karşı çıkan Almanya'ya karşı AB komisyonu Thierry Breton ile Ekonomiden Sorumlu üyesi Paolo Gentiloni de Frankfurter Allgemeine Zeitung için yazdıkları ortak makalede, korona tahvillerinin çıkartılması gerektiğini savundular. Dayanışma çağrısında bulunan AB yetkilileri, uzun vadeli tahviller için vergilerle finansmanı sağlanacak fonlar oluşturulmasını talep etti. Breton ve Gentiloni, ancak, bu fonların sadece korona krizinin ardından ekonomik kalkınmayı sağlamak için kullanılması gerektiğini vurguladı (DW Akademi Türkçe, 2020). Almanya'nın bir yandan Avrupa Birliği bütünleşmesinin derinleştirilmesi ve ekonomik iş birliğinin artırılması yönündeki açıklamalarına karşı ortak fon oluşturulmasına karşı çıkması, daha önce de belirttiğimiz Euro krizinde Almanya'nın en ağır yükü üstlenmesinden kaynaklandığı öne sürülmektedir (DW Akademi Türkçe, 2020). Yine de Almanya'nın görece bölgesel bir güç olarak üye ülkeler arasındaki lider konumunu sürdürebilmesi için elini taşın altına koyması kaçınılmaz olduğunu düşünüldüğünde, Almanya'yı bu anlamda bir sınavın beklediğini söylemek yanlış bir saptama olmayacağı gibi, AB'nin geleceğinin de buna bağlı olduğunu gözler önüne sermektedir.

Çin'in İtalya'ya yönelik AB ülkelerinin üç maymunu oynadığı süreçte ilk adımı atması, AB'nin geleceğini sorgulatan ilk kıvılcım olmasına rağmen, Çin'in yaptığı açıklamada her Koronavirüs salgınında zarar görmüş her ülkeye iki yıl süreyle yardım edeceğini açıklaması, ABD'yi harekete geçirmiş ve Avrupa-Transatlantik yakınlaşmasını yeniden gündeme getirmiştir.

Son olarak borçlanmanın önüne geçebilmek için 750 milyar Euro hibe ayrılacağını açıklayan AB'nin, ilerleyen süreçte nasıl bir dönemden geçeceği ve bölgesel bir güç olarak Ukrayna krizinden beri ekonomik etkinliğin yanında siyasi olarak ta etkin olan Almanya'nın bunu koruyup koruyamayacağı ve yeni kurulacak dünya düzeni denkleminin neresinde yer alacağı büyük bir merak konusudur.

KAYNAKÇA

- “AB’de Korona Tahvilleri Anlaşmazlığı”, DW Akademi Türkçe, <https://www.dw.com/tr/abde-korona-tahvilleri-anla%C5%9Fmazi%C4%B1%C4%9F%C4%B1/a-53027460>, 17.05.2020.
- Aras, İ ve Sağıroğlu, A. (2018). “Almanya ve Suriye Mülteci Krizi”, Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Dergisi, 1(1): 105-127.
- Aggestam, L. (2019). “Adrian Hyde-Price, “Learning to Lead? Germany and Leadership Paradox in EU Foreign Policy”, German Politics, c.29(1): 1-21.
- Akkaya, A. (2016). “Almanya'nın Zorunlu Tercihi: Mülteci Krizi Ekseninde Türk-Alman İlişkilerini Yeniden Düşünmek”, Bölgesel Çalışmalar, 1(1): 21-47.
- Büyükbay, C. (2017) “Almanya'nın AB İçerisindeki Liderlik Rolü: Uluslararası Krizler Bağlamında Dış Politika'da Süreklilik ve Değişim”, Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi, 4(1): 21-44.
- Chasek, S. P. (2015). “Power Politics, Diplomacy and Role Playing: Simulating the UN Security Council's Response to Terrorism”, International Studies Perspectives, 1(6), 1-13.

- “Cultural Relations and Education Policy As Soft Power”, German Federal Foreign Office, http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/KulturDialog/ZieleUndPartner/ZielePartner_node.html, 04.05 2020.
- Çağanoğlu G. S. (2020). “Korona Virüs Salgını ve Merkez Bankalarının Aldığı Ekonomik Önlemler”, İktisadi Kalkınma Vakfı, 12(2): 45-51.
- Daehnhardt, P. ve Handl, V.(2018). “Germany’s Eastern Challenge and the Russia–Ukraine Crisis: A New Ostpolitik in the Making?” German Politics, 1(3): 447-467.
- Demirtaş C. B. (2007). “Ankara ve Berlin’in Bosna Savaşına Yönelik Politikaları: Karşılaştırmalı Bir İnceleme”, Uluslararası İlişkiler, 4(13): 73-96.
- Deniz, Y. (2020). “Amerikan Yüzyılıının Sonu”, TESAM, <https://tesam.org.tr/amerikan-yuzyilinin-sonu/>, 10.06.2020.
- Doğan, N. (2011). “Almanya’nın Avrupa’daki Konumuna Teorik Yaklaşımlar: Almanya’nın Yeniden Birleşmesinden 20 Yıl Sonra Bir Değerlendirme”, Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(2): 1-15.
- Eren, S. (2020). “Euro Bölgesi Borç Krizi ve Almanya”, Ankara Siyasal Ekonomik Araştırmalar Merkezi, <http://asem.org.tr/tr/publication/details/48/Euro-B%C3%B6lgesi-Bor%C3%A7-Krizi-ve-Almanya>, 13.06. 2020.
- “Euro Krizinde Anahtar Almanya’da”, BBC News Türkiye, https://www.bbc.com/turkce/multimedya/2010/11/101124_vid_germany_bailout, 12.07.2020.
- “Elizabeth P. ve Hans K. (2020). “Germany’s Real Role in the Ukraine Crisis”, Foreign Affairs, <https://www.foreignaffairs.com/articles/eastern-europe-caucasus/germanys-real-role-ukraine-crisis>, 07.08.2020.
- “Germany Likely to Head Into Recession, Central Bank Warns”, The Guardian, <https://www.theguardian.com/world/2019/aug/19/germany-likely-to-head-into-recession-bundesbank-warns>, 09.07.2020.
- Gross, E. (2009). “Continuity and Change in European Crisis Management”, The Europeanization of National Foreign Policy, Macmillan, Palgrave Studies.
- Hillebrand, R. (2019). “Germany and the New Global Order: The Country’s Power Resources Reassessed”, E-International Relations Studies, 2(3): 1-17.
- Kennedy, P. (2014) The Rise and Fall of the Great Powers, 3. Bs., New York, The Dial Press.
- Kızılkın, B. Z. (2018). “Arap Baharı Sonrası Avrupa Birliği’nin Yeni Komşuluk Politikası”, Mukaddime, 9(1):77-94.
- “Koronavirüs AB’yi Siyasi Krize Sürüklüyor”, DW Akademi Türkçe, <https://www.dw.com/tr/koronavir%C3%BCs-abyi-siyasi-krize-s%C3%BCr%C3%BCkl%C3%BCyor/a-52986819>, 17.05.2020.
- Levy, J. (2008). “Deterrence and Coercive Diplomacy: The Contributions of Alexander George”, Political Psychology, 29(4): 538-556

- “Merkel Condemns Russia “Interfering” in Eastern Europe, BBC News, <https://www.bbc.com/news/world-europe-30366947>, 14.09.2020.
- Nas, Ç. (2020). “AB Gizli Düşmanı İle Karşı Karşıya: Birlik Bu Sınamaya Dayanabilecek Mi?”, *İktisadi Kalkınma Vakfı*, 1(3): 24-38.
- Peterson, W. (2011). “The Reluctant Hegemon? Germany Moves Centre Stage in the European Union”, *Journal of Common Market Studies*, 1(49): 54-76.
- Rahr, A. (2010). “Germany and Russia: A Special Relationship”, *The Washington Quarterly*, 30(2): 131-157.
- Rommel, I. (2017). "We are the People." Refugee-'Crisis,' and the Drag-Effects of Social Habitus in German Society”, *Historical Social Research*, c. 42(4): 132-155.
- Russell, M. (2014). “The EU’s New Central Asia Strategy”, *European Studies*, 27(3): 13-34.
- Schoeller, M. (2016). “Providing Political Leadership? Three Case Studies on Germany’s Ambiguous Role in the Eurozone Crisis”, *Journal of European Public Diplomacy*, 1(2): 18-35.
- Scott, L. Greer. “How Did the EU Get the Coronavirus So Wrong”, *The New York Times*, <https://www.nytimes.com/2020/04/06/opinion/europe-coronavirus.html>, 16.07.2020.
- Stockholm International Peace Research Institute, Military Expenditure Database, <https://www.sipri.org/commentary/2011/apr-11-falling-european-military-spending-threat-our-security>, 04.10.2020.
- Szabo, S. (2015). *Germany, Russia and the Rise of Geo-Economics*, London, Bloomsbury, 2nd Edition, 1(1): 34-51.
- Thumann, M. (1997). “Between Ambition and Paralysis: Germany’s Policy Toward Yugoslavia”, *Nationalities Papers*, 25(3): 575-591.
- Uğur, Ö. (2018) “Almanya Dış Politikasının Avrupa Birliği Dış Politikasına Uyum Süreci: Ukrayna Krizi Örneği”, *Global Journal of Economics and Business Studies*, 1(1): 15-36.